

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

kr̥ṣṇayajurvēdīya taittirīya brāhmaṇē
॥ *tr̥tīyāṣṭakē navamaḥ praśnaḥ* ॥
(aśvamēdham - 2)

This document has been prepared by
Sunder Kidāmbi
with the blessings of
śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan
His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

॥ *tr̥tīyāṣṭakē navamaḥ praśnaḥ* ॥
(*aśvamēdham* - 2)

hariḥ ō(4)m |

prajāpātiraśvamēdhamāsṛjata |

sō'smāthsṛṣṭō'pākrāmat |

tamaṣṭādaśibhiranuprāyuṅkta |

tamāpnōt |

tamāptvā'ṣṭādaśibhiravārundha |

yadaṣṭādaśina' ālabhyantē |

yajñamēva tairāptvā yajāmānō'vārundhē |

saṃvathsarasya vā ēṣā prātimā |

yadaṣṭādaśinaḥ |

dvādaśa māsāḥ pañcartavaḥ || 1 ||

saṃvathsarō'ṣṭādaśaḥ |

yadaṣṭādaśina' ālabhyantē |

saṃvathsarāmēva tairāptvā yajāmānō'vārundhē |

agniṣṭhē'nyānpaśūnupākarōti |

itarēṣu yūpēṣvaṣṭādaśinō'jāmitvāya |

Please let us know of any errors in this text.

navānaṅvālabhyantē savīryaṭtvāyā |
yadā''raṅyaiḥ sagg'sthāpayēt |
vyavāsyētām pitāputrau |
vyadhvānaḥ krāmēyuh |
vidūraṅ grāmāyōrgrāmāntau syātām || 2 ||

ṛkṣīkāḥ puruṣavyāghrāḥ paṛimōṣiṇā āvyādhinīstaskārā
arāṅyēṣvājāyēraṅṅ |
tadāhuh |
apaśavō vā ētē |
yadāraṅyāḥ |
yadāraṅyaiḥ sagg'sthāpayēt |
kṣiprē yajāmānaṅmarāṅyaṅ mṛtaḡ hārēyuh |
arāṅyāyatanā hyāraṅyāḥ paśava iti |
yatpaśūnnālabhēta |
anāvaruddhā asya paśavaḥ syuh |
yatparyāḡnikṛtānuthsrjēt || 3 ||

yajñavēśasaṅ kūryāt |
yatpaśūnnālabhātē |
tēnaiva paśūnavārundhē |
yatparyāḡnikṛtānuthsrjatyayajñavēśasāya |

avāruddhā asya paśavō bhavānti |
na yajñavēśasaṃ bhāvati |
na yajāmānamarāṇyaṃ mṛtaḡ hāraṇti |
grāmyaiḥ saggsthāpayati |
ētē vai paśavaḥ kṣēmō nāmā |
sampilā putrāvavāsyataḥ |
samadhvānaḥ krāmanti |
samāntikaṃ grāmāyōrgrāmāntau bhāvataḥ |
narkṣīkāḥ puruṣavyāghrāḥ pārimōṣiṇā
āvyādhinīstaskārā arāṇyēṣvājāyantē || 4 ||

ṛtavāḥ syātāmuthsr̥jēthsyātastrīṇi ca || 1 ||

prajāpātirakāmayatōbhau lōkāvavārundhīyēti |
sa ētānubhayānpaśūnāpaśyat |
grāmyāgścāraṇyāgścā |
tānālabhata |
tairvai sa ubhau lōkāvavārundha |
grāmyairēva paśubhirīmaṃ lōkamavārundha |
āraṇyairamum |
yadgrāmyānpaśūnālabhātē |

imamēva tairlōkamavarundhē |
yadāraṇyāṇ || 5 ||

amum taiḥ |
anavaruddhō vā ētasya samvathsara ityāhuḥ |
ya ita itaścāturmāsyāni samvathsaram prayunkta iti |
ētāvāṇ vai samvathsarah |
yaccāturmāsyāni |
yadētē cāturmāsyāḥ paśava ālabhyantē |
pratyakṣamēva taiḥ samvathsaram yajāmānō'varundhē |
vi vā ēṣa prajayā paśubhiḥ ṛddhyatē |
yaḥ samvathsaram prayunktē |
samvathsarah suvargō lōkaḥ || 6 ||

suvargam tu lōkam nāpārādhnōti |
prajā vai paśava ekādaśini |
yadēta aikādaśināḥ paśava ālabhyantē |
sākṣādēva prajāṃ paśūṇ yajāmānō'varundhē |
prajāpatirvirājamasṛjata |
sā sṛṣṭā'svāmēdham praviśat |
tām daśibhiranu prayunkta |
tāmāpnōt |

tāmāptvā daśibhiravārundha |
yaddaśina ālabhyantē || 7 ||

virājamēva tairāptvā yajamānō'vārundhē |
ēkādaśa daśata ālabhyantē |
ēkādaśākṣarā triṣṭup |
traīṣṭubhāḥ paśavaḥ |
paśūnēvāvārundhē |
vaiśvadēvō vā aśvaḥ |
nānādēvatyāḥ paśavō bhavanti |
aśvasya sarvatvāyā |
nānārūpā bhavanti |
tasmānnānārūpāḥ paśavaḥ |
bahurūpā bhavanti |
tasmādbahurūpāḥ paśavaḥ samṛddhyai || 8 ||

āraṇyāllōkō daśina ālabhyantē nānārūpāḥ paśavō dvē ca || 2 ||

aśmai vai lōkāyā grāmyāḥ paśava ālabhyantē |
amuṣmā āraṇyāḥ |
yadgrāmyānpaśūnālabhatē |
imamēva tairlōkamavārundhē |
yadāraṇyāḥ |

amum taiḥ |
ubhayānpaśūnālabhatē |
grāmyāgścāraṇyāgścā |
ubhayōrlōkayōravāruddhyai |
ubhayānpaśūnālabhatē || 9 ||

grāmyāgścāraṇyāgścā |
ubhayāsyānnādyasyāvāruddhyai |
ubhayānpaśūnālabhatē |
grāmyāgścāraṇyāgścā |
ubhayēṣām paśūnāmavāruddhyai |
trayastrayō bhavanti |
traya imē lōkāḥ |
ēṣām lōkānāmāptyai |
brahmavādinō vadanti |
kasmāthsatyāt || 10 ||

asminlōkē bahavaḥ kāmā iti |
yathsāmānībhyō dēvatābhyō'nyē'nyē paśava ālabhyantē |
asminnēva tallōkē kāmāndadhāti |
tasmādasminlōkē bahavaḥ kāmāḥ |
trayāṇām trayāṇāg saha vapā juhōti |

tryāvṛtō vai dēvāḥ |
tryāvṛta imē lōkāḥ |
ēṣāṃ lōkānāmāptyai |
ēṣāṃ lōkānāṃ kl̥ptyai |
paryāgnikṛtānāraṇyānuthsṛjantyahiḡsāyai || 11 ||

lōkayōravārudhya ubhayānpaśūnālabhatē satyādahiḡsāyai || 3 ||

yuñjanti brādhnamityāha |
asau vā ādityō brādhnaḥ |
ādityamēvāsmāi yunakti |
aruṣamityāha |
agnirvā aruṣaḥ |
agnimēvāsmāi yunakti |
carāntamityāha |
vāyurvai caranṇ |
vāyumēvāsmāi yunakti |
paritasthuṣa ityāha || 12 ||

imē vai lōkāḥ paritasthuṣaḥ |
imānēvāsmāi lōkāṇ yunakti |
rōcāntē rōcānā divītyāha |
nakṣātrāṇi vai rōcānā divi |

nakṣātrāṇyēvāsmāi rōcayati |
yuñjantyāsyā kāmyētyāha |
kāmanēvāsmāi yunakti |
harī vipākṣasētyāha |
imē vai harī vipākṣasā |
imē ēvāsmāi yunakti || 13 ||

sōṇā dhr̥ṣṇū nṛvāhasētyāha |
ahōrātrē vai nṛvāhasā |
ahōrātrē ēvāsmāi yunakti |
ētā ēvāsmāi dēvatā yunakti |
suvar̥gasyā lōkasyā samāṣṭyai |
kētum kṛṇvannā kētava itī dhvajam pratimuñcati |
yaśā ēvainaḡ rājñāḡ gamayati |
jīmūtasyēva bhavati pratīkamityāha |
yathā yajurēvaitat |
yē tē panthānaḥ savitaḥ pūrvyāsa
ityadhvaṛyuryajāmānaḥ vācayatyabhijītyai || 14 ||

parā vā ētasyā yajña ēti |
yasyā paśurupākṛtō nyatra vedyā ēti |
ētagg stōtarētēnā pathā punaśvamāvartayāsi na

ityāha |
vāyurvai stōtā |
vāyumēvāsyā parastāddadhātyāvṛtyai |
yathā vai haṁṣō gṛhītasya skandati |
ēvaṁ vā ētadaśvāsya skandati |
yadasyōpākṛtasya lōmāni śīyantē |
yadvālēṣu kācānāvayanti |
lōmānyēvāsyā tathsambhānti || 15 ||

bhūrbhuvāḥ suvariti prājāpatyābhirāvayanti |
prājāpatyō vā aśvāḥ |
svayaivainam dēvatayā samardhayanti |
bhūriti mahiṣi |
bhuvā iti vāvātā |
suvariti parivṛktī |
ēṣāṁ lōkānāmbhijityai |
hiraṇyayāḥ kācā bhāvanti |
jyōtirvai hiraṇyam |
rāṣṭramāśvamēdhaḥ || 16 ||

jyōtiścaivāsmāi rāṣṭraṁ ca samīci dadhāti |
saḥasraṁ bhavanti |

sahasrāsammitaḥ suvarḡō lōkaḥ |
suvarḡasyā lōkasyābhijītyai |
apa vā ētasmāttēja indriyaṃ paśavaḥ śrīḥ krāmanti |
yō'śvamēdhēna yajātē |
vasāvastvā'ñjantu gāyatrēṇa chandaśēti
maḥiṣyābhyānakti |
tējō vā ājyām |
tējō gāyatrī |
tējāsaivāsmāi tējō'varundhē || 17 ||

rudrāstvā'ñjantu traiṣṭubhēna chandaśēti vāvātā |
tējō vā ājyām |
indriyaṃ triṣṭup |
tējāsaivāsmā indriyamavarundhē |
ādityāstvā'ñjantu jāgātēna chandaśēti parivṛktī |
tējō vā ājyām |
paśavō jagatī |
tējāsaivāsmāi paśūnavarundhē |
patnāyō'bhyāñjanti |
śriyā vā ētadrūpam || 18 ||

yatpatnāyaḥ |
śriyamēvāsmintaddadhati |
nāsmāttēja indriyaṃ paśavaḥ śrīrapā krāmanti |
lāji(3)ñchācī(3)ṇ yaśō mamāṃ(4)
ityatiriktamannaśvāyōpāharanti |
prajāmēvānnādīṃ kūrvatē |
ētaddēvā annamattaitadannāmaddhi prajāpata ityāha |
prajāyāmēvānnādyāṃ dadhatē |
yadi nāvajighrēt |
agniḥ paśurāsīdityavāghrāpayēt |
avā haiva jighrati |
ākraṇ vājī kramairatyākramīdvājī dyaustē pṛṣṭham
pṛthivī sadhasthamityaśvāmanu mantrayatē |
ēṣāṃ lōkānāmbhijityai |
samiddhō añjankṛdāraṃ matīnāmityaśvāsyāpriyō
bhavanti sarūpatvāya || 19 ||

paritasthuṣa ityāhēmē evā'smai yunaktyabhijityai
bharantyaśvamēdhō rūndhē rūpaṃ jighrati trīṇi ca || 4 ||

tējāsā vā ēṣa brāhmavarcaśēṇa vyṛddhyatē |
yō'svamēdhēṇa yajātē |

hōtā' ca brahmā ca brahmōdyam vadataḥ |
tējāsā caivainam brahmavarcasēnā ca samārdhayataḥ |
dakṣiṇatō brahmā bhāvati |
dakṣiṇata āyatanō vai brahmā |
bāṛhaspatyō vai brahmā |
brahmavarcasamēvāsyā' dakṣiṇatō dadhāti |
tasmāddakṣiṇō'rdhō brahmavarcasitāraḥ |
uttaratō hōtā' bhavati || 20 ||

uttarata āyatanō vai hōtā'' |
āgnēyō vai hōtā'' |
tējō vā agniḥ |
tēja' ēvāsyōttaratō dadhāti |
tasmāduttarō'rdhāstējasvitāraḥ |
yūpamābhitō vadataḥ |
yajamānadēvatyō vai yūpaḥ |
yajamānamēva tējāsā ca brahmavarcasēnā ca
samārdhayataḥ |
kiggsvidāsītpūrvacittirityāha |
dyaurvai vṛṣṭiḥ pūrvacittiḥ || 21 ||

divāmēva vṛṣṭimavarundhē |
kigg svidāsīdbṛhadvaya ityāha |
aśvō vai bṛhadvayaḥ |
aśvamēvāvarundhē |
kiggsvīdāsītpīsaṅgilētyāha |
rātrirvai pīsaṅgilā |
rātrimēvāvarundhē |
kiggsvīdāsītpīlippilētyāha |
śrīrvai pīlippilā |
annādyāmēvāvarundhē || 22 ||

kaḥ svidēkākī caratītyāha |
asau vā āditya ēkākī carati |
tējā ēvāvarundhē |
ka u svijjāyatē punarītyāha |
candramā vai jāyatē punaḥ |
āyūrēvāvarundhē |
kiggsvīddhīmasya bhēṣajamityāha |
agnirvai hīmasya bhēṣajam |
brahmaṅvarcaśamēvāvarundhē |
kiggsvīdāvapaṅamaḥ mahadītyāha || 23 ||

ayaṃ vai lōka āvapānaṃ maḥat |
asminnēva lōkē pratitiṣṭhati |
pṛcchāmi tvā paramaṃ taṃ pṛthivyā ityāha |
vēdirvai parō'ntaḥ pṛthivyāḥ |
vēdimēvāvārundhē |
pṛcchāmi tvā bhuvānasya nābhimityāha |
yajñō vai bhuvānasya nābhiḥ |
yajñamēvāvārundhē |
pṛcchāmi tvā vṛṣṇō aśvāsyā rēta ityāha |
sōmō vai vṛṣṇō aśvāsyā rētaḥ |
sōmapīthamēvāvārundhē |
pṛcchāmi vācaḥ paramaṃ vyōmetyāha |
brahma vai vācaḥ paramaṃ vyōma |
brahmaṡarcasamēvāvārundhē || 24 ||

hōtā bhavati vai vṛṣṭiḥ pūrvacittirannādyamēvā'vārundhē
mahadityāha sōmō vai vṛṣṇō aśvāsyā rētaścatvāri ca || 5 ||

apa vā ētasmātprāṇāḥ krāmanti |
yō'svamēdhēna yajātē |
prāṇāya svāhā vyānāya svāhēti samjñāpyamāna
āhutīrjuhōti |

prāṇānēvāsmindadhāti |
nāsmātprāṇā apākramanti |
avāntīsssthāvāntīstvā'vantu |
priyaṃ tvā priyāṇām |
vaṛṣiṣṭhamāpyānām |
nidhīnām tvā nidhīpatiḡ havāmahē vasō maṃmētyāha |
apaivāsmāi taddhnuvatē || 25 ||

athō dhuvantyēvainām |
athō nyēvāsmāi hnuvatē |
triḥ pariṃyanti |
traya imē lōkāḥ |
ēbhya ēvaināṃ lōkēbhyō dhuvatē |
triḥ punaḥ pariṃyanti |
ṣaṭṭhsampādyantē |
ṣaḍvā ṛtavāḥ |
ṛtubhīrēvaināṃ dhuvatē |
apa vā ētēbhyāḥ prāṇāḥ krāmanti || 26 ||

yē yajñē dhuvānaṃ tanvatē |
navakṛtvāḥ pariṃyanti |
nava vai puruṣē prāṇāḥ |

prāṇānēvātmandādhatē |
naibhyaḥ prāṇā apākrāmanti |
ambē ambālyambika iti patnīmudānāyati |
ahvataivainām |
subhāgē kāmpīlavāsinītyāha |
tapā ēvaināmupānāyati |
suvarḡgē lōkē samprōrṇvāthāmityāha || 27 ||

suvarḡgamēvainām lōkaṃ gāmayati |
ā'hamājāni garbhādhama tvamājāsi garbhādhāmityāha |
prajā vai paśavō garbhāḥ |
prajāmeva paśūnātmandhattē |
dēvā vā āśvamēdhē pavāmānē |
suvarḡgaṃ lōkaṃ na prājānanṇ |
tamaśvaḥ prajānāt |
yathsūcībhirasipathānkālpayānti |
suvarḡgasya lōkasya prajñātyai |
gāyatrī triṣṭubjagatītyāha || 28 ||

yathā yajurēvaitat |
trayyaḥ sūcyō bhavanti |
āyasmayyō rajatā hariṇyaḥ |

asya vai lōkasyā rūpamāyasmayyaḥ |
antarikṣasya rajatāḥ |
divō harīnyaḥ |
diśō vā āyasmayyaḥ |
avāntaradiśā rajatāḥ |
ūrdhvā harīnyaḥ |
diśā ēvāsmāi kalpayati |
kastvā chyati kastvā viśāstītyāhāhiḡsāyai || 29 ||

hnuvatē krāmantyūrṇvāthāmityāha jagatītyāha
kalpayatyēkaṃ ca || 6 ||

apa vā ētasmācchrī rāṣṭraṃ krāmati |
yō'svamēdhēna yajatē |
ūrdhvāmēnāmucchrāyatādityāha |
śrīrvai rāṣṭramaśvamēdhaḥ |
śriyamēvāsmāi rāṣṭramūrdhvamucchrāyati |
vēṇubhāraṃ girāvivētyāha |
rāṣṭraṃ vai bhāraḥ |
rāṣṭramēvāsmāi paryūhati |
athāsyā madhyāmēdhatāmityāha |
śrīrvai rāṣṭrasya madhyām || 30 ||

śriyamēvāvārundhē |
śītē vātē punannivētyāha |
kṣēmō vai rāṣṭrasyā śītō vātāḥ |
kṣēmāmēvāvārundhē |
yaddhāriṇī yavamattītyāha |
viḍvai hāriṇī |
rāṣṭraṃ yavaḥ |
viśaṃ caivāsmāi rāṣṭraṃ ca samīci dadhāti |
na puṣṭaṃ paśumānyata ityāha |
tasmādrājā paśūnna puṣyati || 31 ||

sūdrā yadaryājārā na pōṣāya dhanāyatītyāha |
tasmādvaiśīputraṃ nābhiṣiñcantē |
iyam yakā śakuntikētyāha |
viḍvai śakuntikā |
rāṣṭramāśvamēdhaḥ |
viśaṃ caivāsmāi rāṣṭraṃ ca samīci dadhāti |
āhalamiti sarpatītyāha |
tasmādrāṣṭrāya viśaḥ sarpanti |
āhataṃ gabhē pasa ityāha |
viḍvai gabhaḥ || 32 ||

rāṣṭraṃ paśaḥ |
rāṣṭramēva viśyāhanti |
tasmādrāṣṭraṃ viśaṃ ghātūkam |
mātā ca tē pitā ca ta ityāha |
iyam vai mātā |
asau pitā |
ābhyāmēvainaṃ paridadāti |
agraṃ vṛkṣasyā rōhata ityāha |
śrīrvai vṛkṣasyāgrām |
śriyamēvāvārundhē || 33 ||

prasulāmīti tē pitā gabhē muṣṭimātaḡsayadityāha |
vidvai gabhaḥ |
rāṣṭraṃ muṣṭiḥ |
rāṣṭramēva viśyāhanti |
tasmādrāṣṭraṃ viśaṃ ghātūkam |
apa vā ētēbhyaḥ prāṇāḥ krāmanti |
yē yajñē'pūtaṃ vadanti |
dadhikrāvṇṇō akāriṣamiti surabhimatīmṛcaṃ vadanti |
prāṇā vai surabhayaḥ |
prāṇānēvātmandādhatē |

naibhyaḥ prāṇā apakrāṃanti |
āpō hi ṣṭhā māyōbhuvā ityadbhirmārjayantē |
āpō vai sarvā dēvatāḥ |
dēvatābhirēvātmanam pavayantē || 34 ||

rāṣṭrasya madhyam puṣyati gabhō rundhē dadhatē caṭvāri ca || 7 ||

prajāpatiḥ prajāḥ sṛṣṭvā prēṇā'nuprāviśat |
tābhyaḥ punaḥ sambhāvitum nāsaknōt |
sō'bravīt |
ṛdhnavaḍithsaḥ |
yō mētaḥ punaḥ sambharaditi |
taṃ dēvā āśvamēdhēnaiva samābharanḥ |
tatō vai ta ārdhnuvanḥ |
yō'śvamēdhēna yajātē |
prajāpatimēva sambharatyṛdhnōti |
puruṣamālabhatē || 35 ||

vairājō vai puruṣaḥ |
virājamēvālabhatē |
athō annam vai virāt |
annamēvāvārundhē |
āśvamālabhatē |

prājāpatyō vā aśvāḥ |
prajāpatimēvālabhatē |
athō śrīrvā ēkaśapham |
śriyamēvāvārundhē |
gāmālabhatē || 36 ||

yajñō vai gauḥ |
yajñamēvālabhatē |
athō annaṃ vai gauḥ |
annamēvāvārundhē |
ajāvī ālabhatē bhūmnē |
athō puṣṭirvai bhūmā |
puṣṭimēvāvārundhē |
paryāgnikṛtaṃ puruṣaṃ
cāraṇyāgścōthsṛjantyahiḡsāyai |
ubhau vā ētau paśū ālabhyētē |
yaścāvamō yaścā paraṃmaḥ |
tē'syōbhayē yajñē baddhāḥ |
abhīṣṭā abhiprītāḥ |
abhijitā abhihūtā bhavanti |
nainaṃ daṅkṣṇavaḥ paśavō yajñē baddhāḥ |

abhiṣṭā abhiprītāḥ |
abhijitā abhihūtā hiḡsanti |
yō'śvamēdhēna yajatē |
ya u cainamēvaṃ vēda || 37 ||

labhatē gāmālabhatē paramō'ṣṭau ca || 8 ||

prathamēna vā ēṣa stōmēna rādhvā |
catuṣṭōmēna kṛtēnāyānāmuttarē'hanṇ |
ēkaviḡsē pratiṣṭhāyāṃ pratitiṣṭhati |
ēkaviḡsātpratiṣṭhāyā ṛtūnanvārōhati |
ṛtavō vai pṛṣṭhāni |
ṛtavaḥ samvathsaraḥ |
ṛtuṣvēva samvathsarē pratiṣṭhāyā |
dēvatā abhyārōhati |
śakvārayaḥ pṛṣṭhaṃ bhāvantyanyadānyacchandaḥ |
anyē'nyē vā ētē paśava ālabhyantē || 38 ||

utēva grāmyāḥ |
utēvāraṇyāḥ |
ahārēva rūpēṇa samārdhayati |
athō ahna ēvaiṣa baliṛhriyatē |
tadāhuḥ |

apaśavō vā ētē |

yadaḥjāvayaścāraṇyāścā |

ētē vai sarvē paśavaḥ |

yadgavyā iti |

gavyānpaśūnūttamē'hannālabhatē || 39 ||

tēnaivōbhayaṅpaśūnavārundhē |

prājāpatyā bhāvanti |

anābhijitasyābhijityai |

saurīrnava śvētā vaśā anūbandhyā bhavanti |

antata ēva brāhmavarcasamavārundhē |

sōmāya svarājñē'nōvāhāvānaḍvāhāviti dvandvinaḥ

paśūnālabhatē |

aḥōrātrāṇāmābhijityai |

paśubhirvā ēṣa vyṛddhyatē |

yō'śvamēdhēna yajātē |

chaḡalaṃ kaḡmāṣaṃ kikiḡdiviṃ vidīḡgayamiti

tvāṣṭrānpaśūnālabhatē |

paśubhirēvātmānaḡ samārdhayati |

ṛtubhirvā ēṣa vyṛddhyatē |

yō'śvamēdhēna yajātē |

piśaṅgāstrayō vāsantā ityṛtupaśūnālabhatē |
ṛtubhirēvātmānaḡ samārdhayati |
ā vā ēṣa paśubhyō vṛścyatē |
yō'śvamēdhēna yajātē |
paryāgnikṛtā uthsṛjantyanāvrasakāya || 40 ||

labhyantē labhatē tvāṣṭrānpaśūnālabhatē'ṣṭau ca || 9 ||

prajāpātirakāmayata maḥānānnādaḥ syāmiti |
sa ētāvāśvamēdhē maḥimānāvapaśyat |
tāvagrḥṇīta |
tatō vai sa maḥānānnādō'bhavat |
yaḥ kāmayēta maḥānānnādaḥ syāmiti |
sa ētāvāśvamēdhē maḥimānau grḥṇīta |
maḥānēvānnādō bhāvati |
yajamānadēvatyā vai vapā |
rājā mahimā |
yadvapāḡ maḥimnōbhayaṭaḥ pariyaḡati |
yajamānamēva rājyēnōbhayaṭaḥ pariḡrḥṇāti |
purastāthsvāhākārā vā anyē dēvāḥ |
upariṣṭāthsvāhākārā anyē |
tē vā ētē'svā ēva mēdhyā ubhayē'varudhyantē |

yadvapāṃ mahimnōbhayaṭaḥ pariyaḥjāti |
tānēvōbhayaṅprīṇāti || 41 ||

pariyaḥjāti ṣaṭca || 10 ||

vaiśvadēvō vā aśvaḥ |
taṃ yatprājāpatyaṃ kuryāt |
yā dēvatā apibhāgāḥ |
tā bhāgadhēyēṇa vyārdhayēt |
dēvatābhyaḥ samadāṃ dadhyāt |
stēgāndaggṣṭrābhyāṃ maṇḍūkāñjambhyēbhiriti |
ājyamavadānaṃ kṛtvā pratisaṅkhyāyamāhutīrjuhōti |
yā ēva dēvatā apibhāgāḥ |
tā bhāgadhēyēṇa samārdhayati |
na dēvatābhyaḥ samadāṃ dadhāti || 42 ||

caturdaśaitānanuvākāñjuhōtyanāntarītyai |
prayāsāya svāhēti pañcadaśam |
pañcadaśa vā ārdhamāsasya rātrāyaḥ |
ārdhamāsaśaḥ samvathsara āpyatē |
dēvāsuraḥ samyattā āsanṇ |
tē'bruvannagnayaḥ sviṣṭakṛtaḥ |
aśvāsya mēdhyāsya vāyamūddhāramuddhārāmahai |

athaitānābhibhāvāmēti |
tē lōhitamudāharanta |
tatō dēvā abhāvann || 43 ||

parā'surāḥ |
yathsviṣṭakṛdbhyō lōhitam juhōti bhrātr̥vyābhibhūtyai |
bhavātyātmanā |
parā'sya bhrātr̥vyō bhavati |
gōmṛgakaṇṭhēnā prathamāmāhutiṃ juhōti |
paśavō vai gōmṛgaḥ |
rudrō'gniḥ sviṣṭakṛt |
rudrādēva paśūnantardādhati |
athō yatraiṣā''hutihūyatē |
na tatrā rudraḥ paśūnābhimānyatē || 44 ||

aśvaśaphēnā dvitīyāmāhutiṃ juhōti |
paśavō vā ēkaśapham |
rudrō'gniḥ sviṣṭakṛt |
rudrādēva paśūnantardādhati |
athō yatraiṣā''hutihūyatē |
na tatrā rudraḥ paśūnābhimānyatē |
ayāsmayēna kamaṇḍalūnā tr̥t̥iyām |

āhūtiṃ juhōtyāyāsyō vai prajāḥ |

rudrō'gniḥ sviṣṭakṛt |

rudrādēva prajā antardādhati |

athō yatraiṣā''hutiṛhūyatē |

na tatrā rudraḥ prajā abhimānyatē || 45 || || 11 ||

dadhātyabhāvanmanyatē prajā antardādhati dvē ca || 11 ||

aśvāsyā vā ālabdhasyā mēdha udākṛāmat |

tadaśvastōmīyamabhavat |

yadaśvastōmīyaṃ juhōti |

sa mēdhamēvainamālabhatē |

ājyēna juhōti |

mēdhō vā ājyām |

mēdhō''śvastōmīyam |

mēdhēnaiivāsmīnmēdham dadhati |

ṣaṭtriṅśataṃ juhōti |

ṣaṭtriṅśadakṣarā bṛhatī || 46 ||

bāṛhatāḥ paśavaḥ |

sā paśūnāṃ mātrā |

paśūnēva mātrayā samardhayati |

tā yadbhūyasīrvā kaniyasīrvā juhuyāt |

paśūnmātrāyā vyārdhayēt |
ṣaṭtriḡśataṃ juhōti |
ṣaṭtriḡśadakṣarā br̥haṭī |
bār̥hataḥ paśavaḥ |
sā paśūnāṃ mātrāḥ |
paśūnēva mātrāyā samārdhayati || 47 ||

aśvastōmīyaḡ hutvā dvīpadā juhōti |
dvīpādvai puruṣō dvīpratiṣṭhaḥ |
tadēnaṃ pratiṣṭhayā samārdhayati |
tadāhuḥ |
aśvastōmīyaṃ pūrvaḡ hōtavyā(3)ndvīpadā(3) iti |
aśvō vā aśvastōmīyāḥ |
puruṣō dvīpadāḥ |
aśvastōmīyaḡ hutvā dvīpadā juhōti |
tasmāddvīpāccatuṣpādamatti |
athō dvīpadyēva catuṣpadaḥ pratiṣṭhāpayati |
dvīpadā hutvā |
nānyāmuttārāmāhūtiṃ juhuyāt |
yadānyāmuttārāmāhūtiṃ juhuyāt |

pra praṭiṣṭhāyāścyavēta |
dvīpadā antatō juhōti praṭiṣṭhityai || 48 ||

br̥haṭyārdhayati sthāpayati pañcā ca || 12 ||

prajāpātiraśvamēdhamāsṛjata |
sō'smāthsṛṣṭō'pākrāmat |
taṃ yājñakṛatubhīranvaicchat |
taṃ yājñakṛatubhīrnānvāvindat |
tamiṣṭibhīranvaicchat |
tamiṣṭibhīranvāvindat |
tadiṣṭināmiṣṭitvam |
yathsāṃvathsaramiṣṭibhīryajātē |
aśvamēva tadanvicchati |
sāvītriyō bhavanti || 49 ||

īyaṃ vai sāvītā |
yō vā aśyāṃ naśyāti yō nīlayātē |
aśyāṃ vāva taṃ vīndanti |
na vā imāṃ kaścanētyāhuḥ |
tīryannōrdhvō'tyētumaṛhatīti |
yathsāvītriyō bhavanti |
savītrīprasūta ēvainamicchati |

īśvarō vā aśvaḥ pramūktaḥ parāṃ parāvataṃ gantōḥ |
yathsāyaṃ dhṛtīrjuhōti |
aśvasya yatyai dhṛtyai || 50 ||

yatprātarīṣṭibhiryajātē |
aśvamēva tadanvicchati |
yathsāyaṃ dhṛtīrjuhōti |
aśvasyaiva yatyai dhṛtyai |
tasmāthsāyaṃ prajāḥ kṣēmyā bhavanti |
yatprātarīṣṭibhiryajātē |
aśvamēva tadanvicchati |
tasmāddivā naṣṭaiṣa ēti |
yatprātarīṣṭibhiryajātē sāyaṃ dhṛtīrjuhōti |
ahōrātrābhyāmēvaināmanvicchati |
athō ahōrātrābhyāmēvāsmāi yōgakṣēmaṃ kālpayati || 51 ||

bhavanti dhṛtyā ēnāmanvicchatyēkaṃ ca || 13 ||

apa vā ētasmācchrī rāṣṭraṃ krāmati |
yōśvamēdhēna yajātē |
brāhmaṇau viṇāgāthinau gāyataḥ |
śriyā vā ētadrūpam |
yadvīṇā |

śriyamēvāsmintaddhāttaḥ |

yadā khalu vai puruṣaḥ śriyamaśnutē |

vīṇā'smai vādyatē |

tadāhuḥ |

yadubhau brāhmaṇau gāyētām || 52 ||

prabhraḡśukā'smācchrīḥ syāt |

na vai brāhmaṇē śrī rāmataḥ iti |

brāhmaṇō'nyō gāyēt |

rājanyō'nyaḥ |

brahma vai brāhmaṇaḥ |

kṣatraḡ rājanyaḥ |

tathā hāsyā brahmaṇā ca kṣatrēṇā cōbhayataḥ śrīḥ

parigrhītā bhavati |

tadāhuḥ |

yadubhau divā gāyētām |

apāsmādrāṣṭraḡ krāmēt || 53 ||

na vai brāhmaṇē rāṣṭraḡ rāmataḥ iti |

yadā khalu vai rājā kāmayatē |

athā brāhmaṇaḡ jināti |

divā brāhmaṇō gāyēt |

naktaḡ rājanyaḥ |

brahmaṇō vai rūpamahāḥ |

kṣatrasya rātriḥ |

tathā hāsyā brahmaṇā ca kṣatrēṇā cōbhayatō rāṣṭraṃ
parigrhītaṃ bhavati |

ityādadā ityāyajathā ityāpaca iti brāhmaṇō gāyēt |

iṣṭāpūrtam vai brāhmaṇasyā || 54 ||

iṣṭāpūrtēnaivainaḡ sa samārdhayati |

ityājinā ityāyudhyathā ityamuḡ saṅgrāmamaḥanniti
rājanyaḥ |

yuddham vai rājanyaśya |

yuddhēnaivainaḡ sa samārdhayati |

akṣptā vā ētasyartava ityāhuḥ |

yōśvamēdhēṇa yajāta iti |

tisrōnyō gāyati tisrōnyaḥ |

ṣaṭhsampādyantē |

ṣadvā ṛtavaḥ |

ṛtūnēvāsmāi kalpayataḥ |

tābhyāḡ saḡgsthāyām |

anōyuktē ca śatē ca dadāti |

śatāyuh puruṣaḥ śatēndriyaḥ |
āyusyēvēndriyē pratitiṣṭhati || 55 ||

gāyētāṃ krāmēdbrahmaṇasyā kalpayataścatvāri ca || 14 ||

sarvēṣu vā ēṣu lōkēṣu mṛtyavō'nvāyattāḥ |
tēbhyō yadāhūtīrna juhuyāt |
lōkē lōka ēnaṃ mṛtyurvindēt |
mṛtyavē svāhā mṛtyavē svāhētyabhipūrvamāhūtīrjuhōti |
lōkāllōkādēva mṛtyumavāyajatē |
naināṃ lōkē lōkē mṛtyurvindati |
yadamuṣmai svāhā'muṣmai svāhēti juhvāthsāñcakṣīta |
bahum mṛtyumamitrāṃ kurvīta |
mṛtyavē svāhētyēkāsmā ēvaikāṃ juhuyāt |
ēkō vā amuṣminlōkē mṛtyuh || 56 ||

aśanayā mṛtyurēva |
tamēvāmuṣminlōkē'vāyajatē |
bhrūṇaḥatyāyai svāhētyāvabhṛtha āhūtiṃ juhōti |
bhrūṇaḥatyāmēvāvāyajatē ||
tadāhuḥ |
yadbhrūṇaḥatyā'pātryā'tha |
kasmādyajñē'pi kriyata itī |

amṛtyurvā anyō bhrūṇahaṭyāyā ityāhuḥ |
bhrūṇahaṭyā vāva mṛtyuriti |
yadbhrūṇahaṭyāyai svāhētyāvabhṛtha āhutiṃ juhōti || 57 ||

mṛtyumēvāhutyā tarpayitvā pariṇāṇaṃ kṛtvā |
bhrūṇaghne bhēṣajaṃ kārōti |
ētāg ha vai muṇḍibha aūdanyavaḥ |
bhrūṇahaṭyāyai prāyaścittiṃ vidāñcakāra |
yō hāsyāpi prajāyāṃ brāhmaṇaḥ hanti |
sarvasmai tasmai bhēṣajaṃ kārōti |
jumbakāya svāhētyāvabhṛtha uttamāmāhutiṃ juhōti |
varuṇō vai jumbakaḥ |
antata ēva varuṇamavāyajatē |
khalatērviklidhasya śuklasya piṅgākṣasya
mūrdhañjuhōti |
ēadvai varuṇasya rūpam |
rūpēṇaiiva varuṇamavāyajatē || 58 ||

lōkē mṛtyurjuhōti mūrdhañjuhōti dvē ca || 15 ||

vāruṇō vā aśvaḥ |
taṃ dēvatāyā vyārdhayati |
yatprājāpatyaṃ kārōti |

namō rājñē namō varuṇāyētyāha |
vāruṇō vā aśvaḥ |
svayaivainam dēvatāyā samārdhayati |
namō'śvāya namah prajāpataya ityāha |
prajāpatyō vā aśvaḥ |
svayaivainam dēvatāyā samārdhayati |
namō'dhipataya ityāha || 59 ||

dharmō vā adhipatiḥ |
dharmāmēvāvārundhē |
adhipatiraṣyadhipatiṁ mā kurvadhipatiraḥam
prajānām bhūyāsamityāha |
adhipatimēvainaḡ samānānam karōti ||
mām dhēhi mayi dhēhityāha |
āśiṣāmēvaitāmāśāstē |
upākṛtāya svāhētyupākṛtē juhōti |
ālābdhāya svāhēti niyuktē juhōti |
hūtāya svāhēti hūtē juhōti |
ēṣām lōkānamābhijityai || 60 ||

pra vā ēṣa ēbhyō lōkēbhyāścyavatē |
yō'svamēdhēna yajātē |

āgnēyamaindrāgnamāśvinam |
tānpaśūnālabhatē pratiṣṭhityai |
yadāgnēyō bhavāti |
agniḥ sarvā dēvatāḥ |
dēvatā ēvāvarundhē ||
brahma vā agniḥ |
kṣatramindrāḥ |
yadaindrāgnō bhavāti || 61 ||

brahmaḥkṣatrē ēvāvarundhē |
yadāśvinō bhavāti |
āśiṣāmavaruddhyai |
trayō bhavanti |
traya imē lōkāḥ |
ēṣvēva lōkēṣu pratitiṣṭhati |
agnayē'ghōmucē'sṭākāpāla iti daśahaviṣamiṣṭim
nirvāpati |
daśākṣarā virāṭ |
annam virāṭ |
virājaiṣvānnādyamavarundhē |

agnērmānvē prathamasya pracētasā iti yājyānuvākyā
bhavanti sarvaṭvāyā || 62 ||

adhipataya ityāhā'bhijityā aindrāgnō bhavāti rundha ekam ca || 16 ||

yadyaśvāmupaṭapadvindēt |
āgnēyamaṣṭākāpālam nirvāpēt |
saumyaṃ caṛum |
sāvitrāmaṣṭākāpālam |
yadāgnēyō bhavāti |
agniḥ sarvā dēvatāḥ |
dēvatābhirēvainam bhiṣajyati |
yathsaumyō bhavāti |
sōmō vā oṣadhīnāg rājā |
yābhyā ēvainam vindati || 63 ||

tābhirēvainam bhiṣajyati |
yathsāvitrō bhavāti |
savitṛprāsūta ēvainam bhiṣajyati |
ētābhirēvainam dēvatābhirbhiṣajyati |
agaḍō haiva bhavati |
pauṣṇam caṛum nirvāpēt |
yadi ślōṇaḥ syāt |

pūṣā vai ślaun̄yāsyā bhiṣak |
sa ēvain̄am bhiṣajyati |
aślōṇō haiva bhāvati || 64 ||

raudram carum nirvāpēt |
yadi mahatī dēvatā'bhimanyēta |
ētaddēvatyō vā aśvāḥ |
svayaivain̄am dēvatāyā bhiṣajyati |
agaḍō haiva bhāvati |
vaiśvānaram dvādaśakapālam nirvāpēnmṛgākharē
yadi nāgacchēt |
iyam vā agnirvaiśvānarah |
iyamēvain̄amarcibhyām parirōdhamānāyati |
ā haiva sutyamahārgacchati |
yadyadhīyāt || 65 ||

agnayē'ghōmucē'ṣṭākāpālah |
sauryam payāḥ |
vāyavyā ājyabhāgaḥ |
yajāmānō vā aśvāḥ |
aghāsā vā ēṣa gṛhītaḥ |
yasyāśvō mēdhāya prōkṣitō'dhyēti |

yadaḡhōmucē n̄irvapāti |
aḡhāsa ēva tēnā mucyatē |
yajāmānō vā aśvaḥ |
rētāsā vā ēṣa vyṛdhyatē || 66 ||

yasyāśvō mēdhāya prōkṣitō'dhyēti |
sauṛyaḡ rētāḥ |
yathsauṛyaṃ payō bhavāti |
rētāsaivainaḡ sa samārdhayati |
yajāmānō vā aśvaḥ |
garbhairvā ēṣa vyṛdhyatē |
yasyāśvō mēdhāya prōkṣitō'dhyēti |
vāyavyā garbhāḥ |
yadvāyavyā ājyābhāgō bhavāti |
garbhairēvainaḡ sa samārdhayati |
athō yasyaiṣā'svāmēdhē prāyaścitiḥ kriyatē |
iṣṭvā vaṣīyānbhavati || 67 ||

v̄indatyaślōṇō haiva bhavatyadhīyādr̥ddhayatē
garbhairēvanaḡ samārdhayati dvē ca || 17 ||

tadāhuḥ |
dvādaśa brahmaudānānthasaggsthitē n̄irvapēt |

dvādaśabhirvēṣṭibhiryajētēti |
yadiṣṭibhiryajēta |
uṇanāmuka ēnaṃ yajñāḥ syāt |
pāpiyāḡstu syāt |
āptāni vā ētasya chandāḡsi |
ya ijānaḥ |
tāni ka ētāvādāsu punaḥ prayuñjītēti |
sarvā vai saggsthītē yajñē vāḡpyatē || 68 ||

sā''ptā bhāvati yātayāmnī |
krūrīkṛtēva hi bhavatyaruṣkṛtā |
sā na punaḥ prayujyētyāhuḥ |
dvādaśaiva brahmaudanānthsaggsthītē nirvāpēt |
prajāpatirvā ōdanaḥ |
yajñāḥ prajāpatiḥ |
uṇanāmuka ēnaṃ yajñō bhāvati |
na pāpiyānbhavati |
dvādaśa bhavanti |
dvādaśa māsāḥ saṃvathsaraḥ |
saṃvathsara ēva pratīṣṭhati || 69 ||

āpyatē saṃvathsara ēkaṃ ca || 18 ||

ēṣa vai vibhūr̥nāmā yajñāḥ |

sarvaḡ ha vai tatra vibhu bhāvati |

yatraitēnā yajñēna yajantē |

ēṣa vai prabhūr̥nāmā yajñāḥ |

sarvaḡ ha vai tatra prabhu bhāvati |

yatraitēnā yajñēna yajantē |

ēṣa vā ūrjāsvānnāmā yajñāḥ |

sarvaḡ ha vai tatrōrjāsvadbhavati |

yatraitēnā yajñēna yajantē |

ēṣa vai payāsvānnāmā yajñāḥ || 70 ||

sarvaḡ ha vai tatra payāsvadbhavati |

yatraitēnā yajñēna yajantē |

ēṣa vai vidhṛtō nāmā yajñāḥ |

sarvaḡ ha vai tatra vidhṛtaḥ bhavati |

yatraitēnā yajñēna yajantē |

ēṣa vai vyāvṛttō nāmā yajñāḥ |

sarvaḡ ha vai tatra vyāvṛttaḥ bhavati |

yatraitēnā yajñēna yajantē |

ēṣa vai pratiṣṭhitō nāmā yajñāḥ |

sarvaḡ ha vai tatra pratiṣṭhitaḥ bhavati || 71 ||

yatraiṭēnā yajñēna yajantē |
ēṣa vai tējasvī nāmā yajñaḥ |
sarvaḡ ha vai tatra tējasvi bhāvati |
yatraiṭēnā yajñēna yajantē |
ēṣa vai brāhmavarcasī nāmā yajñaḥ |
ā ha vai tatra brāhmaṇō brāhmavarcasī jāyatē |
yatraiṭēnā yajñēna yajantē |
ēṣa vā ativyādhī nāmā yajñaḥ |
ā ha vai tatra rājanyō'tivyādhī jāyatē |
yatraiṭēnā yajñēna yajantē |
ēṣa vai dīrghō nāmā yajñaḥ |
dīrghāyūṣō ha vai tatra manuṣyā bhavanti |
yatraiṭēnā yajñēna yajantē |
ēṣa vai kṛptō nāmā yajñaḥ |
kalpatē ha vai tatra prajābhyō yōgakṣēmaḥ |
yatraiṭēnā yajñēna yajantē || 72 ||

payāsvānnāmā yajñaḥ pratiṣṭhitam bhavati
yatraiṭēnā yajñēna yajantē ṣaṭca || 19 ||

ēṣa vai vibhūḥ praḥbhūrjāsvānpayāsvāṇ vidhṛtō vyāvṛttaḥ
pratiṣṭhitastējasvī brāhmavarcasyā'tivyādhī dīrghaḥ kṛptō
dvādaśa ||

tārpyēṇāśvaḡ samjñāpayanti |
yajñō vai tārpyam |
yajñēnaiṽvainaḡ samārdhayanti |
yāmēna sāmṇāṃ prastōtā'nūpātiṣṭhatē |
yamaḷōkamēṽvainaṃ gamayati ||
tārpyē ca kṛtyadhīṽsē cāśvaḡ samjñāpayanti |
ētadvai paśūnāḡ rūpam |
rūpēṇaiṽva paśūnavārundhē |
hiraṇyakaśipu bhāvati |
tējasō'vāruddhyai || 73 ||

rukṃō bhāvati |
suṽvargasyā' lōkasyānukhyātyai |
aśvō bhavati |
prajāpatērāptyaiṃ |
asya vai lōkasyā' rūpaṃ tārpyam |
antarikṣasya kṛtyadhīṽsaḥ |
divō hiraṇyakaśipu |
ādityasyā' rukmaḥ |
prajāpatēraśvaḥ |
imamēva lōkaṃ tārpyēṇāpnōtiṃ || 74 ||

antariḡṣam̐ kṛtyadhīvāsēnā |
divaḡ hiraṇyakaśipunā |
ādityaḡ ruḡkmēṇā |
aśvēnaiva mēdhyēna prajāpatēḥ sāyujyaḡ
salōkatāmāpnōti |
ētāsāmēva dēvatānāḡ sāyujyam |
sārṣṭitāḡ samānalōkatāmāpnōti |
yō'śvamēdhēna yajatē |
ya u' cainamēvaṃ vēdā || 75 ||

avaruddhyā āpnōtyaṣṭau ca || 20 ||

ādityāścāṅgīrasaśca suvaṅgē lōkē'spardhanta |
tē'ṅgīrasa ādityēbhyaḥ |
amumādityamaśvagg' śvētaṃ bhūtaṃ
dakṣiṇāmanayanṇ |
tē'bruvanṇ |
yaṃ nō'nēṣṭa |
sa varyō'bhūditi |
tasmādaśvaḡ savaryētyāhvāyanti |
tasmādyajñē varō dīyatē |

yatprajāpatirālabdhō'śvō'bhavat |

tasmādaśvō nāmā || 76 ||

yacchvayadarurāsīt |

tasmādarvā nāmā |

yathsadyō vājānthśamajāyat |

tasmādvājī nāmā |

yadasūrāṇaṃ lōkānādatta |

tasmādādityō nāmā |

agnirvā āśvamēdhasya yōnirāyatānam |

sūryō'gnēryōnirāyatānam |

yadaśvamēdhē'gnau cityā uttaravēdimūpavapāti |

yōnimantamēvaināmāyatānavantaṃ karōti || 77 ||

yōnimānāyatānavānbhavati |

sa ēvaṃ vēdā |

prāṇāpānau vā ētau dēvānām |

yadarkāśvamēdhau |

prāṇāpānāvēvāvārundhē |

ōjō balaṃ vā ētau dēvānām |

yadarkāśvamēdhau |

ōjō balamēvāvārundhē |

agnirvā aśvamēdhasya yōnirāyatānam |
sūryō'gnēryōnirāyatānam |
yadaśvamēdhē'gnau cityā uttaravēdim cinōti |
tāvarkāśvamēdhau |
arkāśvamēdhāvēvāvārundhē |
athō arkāśvamēdhayōrēva pratitiṣṭhati || 78 ||

nāmā karōti sūryō'gnēryōnirāyatānam caṭvāri ca || 21 ||

prajāpatim vai dēvāḥ pitarām |
paśum bhūtaḥ mēdhāyālabhanta |
tamālabhyōpāvasanḥ |
prātaryaṣṭāsmaha iti |
ēkaḥ vā ētaddēvānāmahaḥ |
yathsamvathsaraḥ |
tasmādaśvaḥ purastāthsamvathsara ālabhyatē |
yatprajāpatirālabdhō'svō'bhavat |
tasmādaśvaḥ |
yathsadyō mēdhō'bhavat || 79 ||

tasmādaśvamēdhaḥ |
vēdukō'svamāsum bhavati |
ya ēvaḥ vēdaḥ |

yadvai tatprajāpatirālabdhō'śvō'bhavat |
tasmādaśvaḥ prajāpatēḥ paśūnāmanūrūpatamaḥ ||
ā'syā' putraḥ pratirūpō jāyatē |
ya ēvaṃ veda |
sarvaṇi bhūtāni sambhr̥tyālābhatē |
samēnaṃ dēvāstējāsē brahmavarcasāyā' bharanti |
yō'śvamēdhēna yajatē || 80 ||

ya u' cainamēvaṃ veda |
ētadvai taddēvā ētāṃ dēvatām |
paśuṃ bhūtaṃ mēdhāyālābhanta |
yajñamēva |
yajñēnā' yajñamayajanta dēvāḥ |
kāmapraṃ yajñamākurvata |
tē'mṛtatvamākāmayanta |
tē'mṛtatvamāgacchan |
yō'śvamēdhēna yajatē |
dēvānāmēvāyanēnaiti || 81 ||

prājāpatyēnaiva yajñēnā' yajatē kāmaprēṇā' |
apūnarmāramēva gacchati |
ētasya vai rūpēṇā' purastātprājāpatyamṛṣabhaṃ

tūpaṛam̐ bāhurūpamālabhatē |
sarvēbhyaḥ kāmēbhyaḥ |
sarvasyāptyai |
sarvasya jityai |
sarvamēva tēnāpnōti |
sarvaṃ jayati |
yō'śvamēdhēna yajātē |
ya u cainamēvaṃ vēdā || 82 ||

mēdhō'bhāvadyajata ēti vēdā || 22 ||

yō vā aśvasya mēdhyasya lōmañi vēdā |
aśvasyaiva mēdhyasya lōmaṃ lōmañjuhōti |
ahōrātrē vā aśvasya mēdhyasya lōmañi |
yathsāyaṃ prātarjuhōti |
aśvasyaiva mēdhyasya lōmaṃ lōmañjuhōti |
ētadanukṛti ha sma vai purā |
aśvasya mēdhyasya lōmaṃ lōmañjuhvati |
yō vā aśvasya mēdhyasya padē vēdā |
aśvasyaiva mēdhyasya padē padē juhōti |
daśapūrṇamāsau vā aśvasya mēdhyasya padē || 83 ||

yaddaṛśapūrṇamāsau yajātē |
aśvāsyaiṣva mēdhyāsyā padē padē juhōti |
ētadanukṛti ha sma vai purā |
aśvāsyā mēdhyāsyā padē padē juhvati |
yō vā aśvāsyā mēdhyāsyā vivartānaṃ vēdā |
aśvāsyaiṣva mēdhyāsyā vivartānē vivartanē juhōti |
asau vā ādityōśvaḥ |
sa āhavanīyamāgacchati |
tadvivartatē |
yadāgnihōtram juhōti |
aśvāsyaiṣva mēdhyāsyā vivartānē vivartanē juhōti |
ētadanukṛti ha sma vai purā |
aśvāsyā mēdhyāsyā vivartānē vivartanē juhvati || 84 ||

padē aḡnihōtram juhōti triṇi ca || 23 ||

prajāpātistamaṣṭādaśibhiḥ prajāpātirakāmayatōbhāvasmai
yuñjanti tējasā'pā prāṇā apa śrīrūrḍhvāṃ prajāpātīḥ
prēṇā'nū prathamēnā prajāpātirakāmayata mahāṇ vaiśvadēvō
vā aśvōśvāsyā prajāpātistaṃ yajñakṛatubhirapa
śrīrbrāhmaṇau sarvēṣu vāruṇō yadyaśvaṃ tadāhurēṣa vai
vibhūstārpyēṇā'dityāḥ prajāpātīṃ pītaraṃ yō vā
aśvāsyā mēdhyāsyā lōmanī trayōvigśatiḥ || 23 ||

prajāpātiraśminlōka uttarataḥ śriyamēva
prajāpātirakāmayata maḥāṇ yatprātaḥ pra vā ēṣa
ēbhyō lōkēbhyaḥ sarvaḡ ha vai tatra payāsvadya
ū cainamēvaṃ vēdā caṭvāryaśītiḥ || 84 ||

prajāpātiraśvamēdham juhvati ||

*|| iti kṛṣṇayajurvēdīya taittirīya brāhmaṇē
ṭṛtīyāṣṭakē navamaḥ praśnaḥ samāptaḥ ||*